

MUISTOJA KILOSTA, osa 3

P-O Ahokainen

Oppivelvollisuusjaksoni alkoi vuonna 1941, minkä myötä ”vapaasti” liikkuminen laajeni merkittävästi. Olin kyllä oppinut tuntemaan alueet Leppävaaran suuntaan jo senkin takia, että isäni vanhemmat asuivat Elfvikin puolella. Kilolaisilla yleensäkin oli varsin paljon asiaa Leppävaaraan, ja Kilo nojautui edelleen sen palveluihin. Leppävaarassa oli kansakoulut, lääkäri ja apteekki, lihakauppa ja leipomo sekä poliisikammari. Siellä sijaitsi myös nuorisoseurantalot, Thorstorp, joka oli nimetty Kilon kartanon pojan mukaan. Nuorisoseurantalolla toimivat kaksi ensimmäistä koululuokkaa, eli ”småskolan”.

Leppävaaralaisten ja kilolaisten nuorisoseurantalot, Thorstorp, valmistui vuonna 1912 eikä ehtinyt kauan olla sivistyksen pesäkkeenä ennen kuin se otettiin venäläisten linnoitusrakentajien käyttöön. Kun talo vuonna 1917 palautettiin omistajilleen, oli edessä täyskorjaus. Korjauskustannusten kattamiseksi järjestettiin ulkoilmajuhlia sekä Frisbackan pelloilla että Kilon asemalla.

Vuonna 1941 alkoi siis koulunkäynti. Meitä oli neljä lasta Kuninkaisista. Matka kouluun tehtiin kävellen maantietä pitkin. Sementtitieksi sitä kutsuttiin, sillä tienpinta muodostui 10–15 metrin pituisista laatoista, joita oli kaksi vierekkäin. Saumat oli täytetty hyvänmakuisella piellä. Liikenne ei ollut erityisen vilkasta, mutta jokunen bussi siellä kyllä kulki. Luokkatoverini Thea Åkerlund taisi käyttää Otto Nybergin Viherlaaksoon menevää linjuria.



Kuvassa opettaja Elsa Nybergin oppilaat lukuvuotena 1942–43

Talvella varustauduin äidin monoilla ja suksilla hiihtääkseni koulumatkan Våtkallin ja kartanon kautta. Maantie kulki aivan kartanon riihen vierestä pienen mäen yli. Se oli mukulakivinen pätkä. Syksyllä pahnakasa riihen vieressä oli kasvanut mahtavaksi ja ennen pitkää huomasimme, että siinä oli monenlaiselle leikille ihannepaikka. Pahnakasalla saattoi kiipeillä ja hyppiä, ja siihen sai kaivettua pitkiä käytäviä. Kolmas luokka oli varsinaisessa kansakoulussa toisella puolella tietä, nykyisen Laurean kiinteistön paikalla. Siellä tehtiin muutakin kuin lukemista ja laskemista. Opettaja Lilly Forss-Nordström oli kulttuuri-ihminen ja opetti meille omia lempiaiheitansa, joita olivat näytteleminen ja lausunta, joihin minutkin kelpuutettiin osallistumaan. Syksyllä 1943 toimeenpantiin valtakunnalliset keräystalkoot, jolloin kaikkea käyttökelpoista kerättiin uusiokäyttöön. Koululta käsin kuljettiin pellolle, nykyisen urheilupuiston paikalle, keräämään jyviä niiton jälkeen. Kotoa käsin keräsin vadelmanlehtiä teenkorvikkeeksi. Ehkä ne tuli poljettua säkkiin liian tiukasti tai noutokuljetuksen järjestely ontui, sillä luovutettaessa lehdet olivat jo homeessa.

Päivään kuuluivat myös erilaiset kotiaskareet. Polttopuut piti kantaa sisään liiteristä ja joskus oli myös klapintekoa. Vettäkin piti kantaa sisään ja ulos, kaupassa piti käydä ja muita sen sellaisia jokapäiväisiä hommia oli hoidettavana. Kasvimaiden perkaus sen sijaan oli niitä ikävimpiä töitä. Vapauksia ei liiemmin ollut, vaan ei se nyt ole pahemmin haitaksi ollut. Jos taas sattui ottamaan liikaa vapauksia, saattoi se kyllä johtaa selkäsaunaan. Riitti meillä silti aikaa leikeillekin, eikä elämä ollut lainkaan niin kurjaa kuin edellä sanotusta saattaisi kuvitella. Minulla oli esimerkiksi hieno



polkuauto, sellaisesta ei tänä päivänä voi edes haaveilla. Yksi kesäinen, hauska puuha oli istua maantien laidalla ja merkitä ohiajavia autoja vihkoon, kukin vuorollaan. Tuli Packardia, Buickia ja Oldsmobilea, ja joskus suosikkini Hudson. Teimme vähän pahojakin, kuten pojat kai aina ovat tehneet. Piha- ja katuvalojen puuttuessa ei ollut ongelmia asettaa pirunviululankoja ihmisten ikkunoihin tai käydä omenavarkaissa.

Talkootyö oli arvossaan varsinkin 1940-luvun loppupuolelta alkaen. Väitän, että nämä vuodet olivat Kilonkin kehityksessä erityisen merkittäviä. Uusi asutus nousi paljolti toinen toistaan auttaen ja useimmiten torppariauringon loisteessa. Vanhoille kiinteistöille tuli kasvihuoneita ja

saunarakennuksia. Myös tienhoito vaati porukkatyötä. Se hoidettiin niin, että Viherlaakson kuopilla lapioitiin autoon sora, jota toinen ryhmä sitten levitteli tiellä. Tieojien teko ja rummut olivat käsityötä. Tievalaistus hankittiin siten, että kaikki osallistuivat osuuksillaan.

Tämä yhteen hiileen puhaltaminen johti myös urheiluseuran perustamiseen. Kylän urheilutaustaiset miehet olivat huolissaan nuorison vähäisistä harrastusmahdollisuuksista. Aika ajoin oli hieman rauhatontakin johtuen liian yksipuolisista ”harrastuksista”. Näin ollen perustettiin Kilo Idrottsförening Lo, eli KILo, vuonna 1948. Suomeksi ilvestä tarkoittava Lo-osa poistettiin, kun suomenkieliset olivat vääntäneet sen muotoon ’Kilon liha ja luu’. Urheiluseuralla oli ohjelmassaan perinteiset lajit hiihto ja yleisurheilu sekä suunnistus. Myöhemmin myös jalkapallo ja käsipallo saivat jalansijan. 1950-luvulla ohjelmaan tuli naisvoimistelu ja tyttöjen baletti, josta oli paljon iloa ainakin juhlissa. Oskar Hakulin ylläpiti poikiensa kanssa kymmenen kilometrin pituisen hiihtoladun, mikä oli kaiken kaikkiaan merkittävä yhteiskunnallinen teko. Latu kierteli Karakallion mäkiä ja tienylitys oli Leppäsillan kohdalla. Näitä samoja metsiä myös suunnistajat kolusivat ristiin rastiin, jopa öisin. Urheilukenttämme oli vähän aikaa Våtkällin pellolla, kunnes Leppävaaran vanha kenttä, Galleria, valmistui.

Kun nyt oli alkuun päästy, otettiin pian uusi projekti työn alle, nimittäin Leppäsillan hyppyrimäki.



Vaikka se on nyt jo lähes umpeen kasvanut, näkyy sen sijainti vielä puuston rajojen perusteella. Tornista ei ole jäljellä kuin muutama pultti kalliossa. Mäessä kai hypättiin noin 20 metriä pitkiä hyppyjä. Into harrastaa sekä mäkihyppyä että yhdistettyä oli sen verran suurta, että suurmäen rakentaminen Monikkoon katsottiin tarpeelliseksi. Taas olivat molemmat kartanot mukana hankkeessa, kuten lähes kaikessa kylän kehitykseen

liittyvässä. Urheiluseuran toiminnan myötä moni nuori sai mielekästä tekemistä. Esille nousi monta menestyksestä urheilijaa. Mainitsen tässä vain maajoukkue-tason aiturin, Harry Julinin, jonka

innostuksen lajiin muistan erityisen hyvin. Tämä innostus näkyi erityisesti Solvallon kentällä Nuuksiossa, kun seuramme piti siellä leiriä. Ihailin myös laskettelija Risto Kolehmaisena rohkeutta, kun hän ja Odert Lamroth laskivat umpihangessa alas jyrkännettä Kilonkalliolta.

Muitakin urheilulajeja harrastettiin vilkkaasti. Bergåsan puutarhan uuden pakkaushallin valmistuttua pöytätennis sai tilat. Maalattiapohjaisessa hallissa hakattiin pientä palloa lähes joka iltana. Hallia vastapäätä, tien toisella puolella Lundinilla, oli motoristien pesäke. Monet ajoivat kilpaa eri lajeissa; maaradassa, motocrossissa ja jopa RR:ssä Eläintarhassa. Dick Lundin trimmasi Eläintarhaa varten konetta nimeltään HRD Vincent. Enpä ole myöhemmin sellaisesta kuullutkaan. Me, jotka pääasiassa vain ihmettelimme, saimme aina toukokuun alkupäivinä jännittävää katseltavaa, kun mainittua ajoa varten harjoiteltiin Leppävaaran ja Viherlaakson välillä. Sekin ilo sitten vähitellen hävisi 1950-luvulla, kun maantien valtasi muu liikenne.

Nyt kävi niin, että urheiluasiat saivat ehkä vähän liikaakin merkitystä tässä jutussa. Urheilu oli kuitenkin hyvin tärkeä osa nuoruuttani. Jos jälkeenpäin viisastuneena hieman laajennan Kilo-kuvaa, tulee tässä esitellä ainakin vähäisessä määrin sitä melko suurta kulttuuri-ihmisten joukkoa, joka on täältä käsin vaikuttanut. Jotkut vaikuttivat suoraan paikkakunnalla, ja joitakin heistä opin henkilökohtaisesti tuntemaan, kuten palopäällikkönäkin toimineen naivistisista maalauksistaan kuulun taidemaalarin Håkan Brunbergin. VPK:n seinällä on näyte Brunbergin töistä. Harriet Dippell-Schmakoffin kukkatauluja oli monessa kodissa, kuten Enni Purhonkin kauniita posliinilautasia. Nuorempaa joukkoa edustaa Kimmo Pälikkö, jonka kortteja on varmaan satoja. Musiikin alalta nostan esille opettaja Åke Knusin. Hänen suosittu tanssiorkesterinsa viihdytti kansaa seudulla laajasti. Kuuluisimpia ovat toki Jorma Panula ja Kalevi Korpi, mutta heidän aikanaan en ole ollut täällä enää juuri aktiivinen.

Päätän kirjoitukseni toteamukseen: kylä asukkaistaan tunnetaan. Viihtyisyyden takaa talkoohenkisyys. Kilon väki sai virikkeet kehittää kotiseutuaan monien yhdistysten kautta. Oheistuotteena syntyi myös halu huolehtia ympäristöstä. Toivon, että täysin uudistuneissa olosuhteissakin löytyy edelleen halua kehittää viihtyisä kotiseutu kilolaisille.